

Sygn. akt I CZ 36/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa Wspólnoty Mieszkaniowej ul. T. w W.
przeciwko W. W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 30 czerwca 2021 r.,

zażalenia pozwanego na wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt V Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Strona powodowa Wspólnota Mieszkaniowa ul. T. w W. domagała się zasądzenia od pozwanego W. W. kwoty 70.744,01 zł z tytułu zaległych opłat za lokal mieszkalny. Wyrokiem z dnia 11 października 2018 r. Sąd Rejonowy w W.

umorzył postępowanie w zakresie kwoty 1.263,26 zł. (pkt I), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 14.067,90 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (pkt II), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt III) i orzekł o kosztach postępowania (pkt IV). Po rozpoznaniu apelacji strony powodowej, Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 11 lutego 2021 r uchylił zaskarżony wyrok w punkcie trzecim i czwartym i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, wskazując, że Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy w części, co do której powództwo zostało oddalone.

W zażaleniu na to postanowienie pozwany zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez przyjęcie, że zaniechanie dopuszczenia przez Sąd pierwszej instancji dowodu z uzupełniającej opinii biegłego lub z opinii innego biegłego doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy we wskazanym zakresie oraz naruszenie art. 327¹ § 1 k.p.c. przez lakoniczne uzasadnienie zaskarżonego wyroku w zakresie m.in. odnoszącym się do niedostarczania mediów w postaci wody i c.o. Formułując te zarzuty, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje stronie także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Obowiązujący aktualnie model apelacji pełnej zakłada, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, bazując na materiale zebrany w pierwszej instancji i prowadząc w razie potrzeby własne postępowanie dowodowe oraz stosuje właściwe przepisy prawa materialnego. Postępowanie apelacyjne powinno więc co do zasady zakończyć się wydaniem merytorycznego orzeczenia rozstrzygającego definitywnie spór między stronami. Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie kwestionuje uchylenie przez Sąd drugiej instancji orzeczenia pierwszoinstancyjnego, stąd ocenie Sądu Najwyższego może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ustawowe przesłanki uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji zostały zakresłone wąsko, zaś kognicja Sądu Najwyższego ogranicza się do skontrolowania, czy istotnie doszło do nierozpoznania istoty sprawy lub też czy faktycznie istnieje w realiach rozpoznawanej sprawy konieczność przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, Nr 3, poz. 41, i z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013,

Trafny jest zarzut skarżącego, że w tej sprawie nie wystąpiła przesłanka, na którą powołał się Sąd drugiej instancji. Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że zachodzi przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 15 lipca 1998 r. II CKN 838/97, nie publ. oraz z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 Nr 3, poz. 36; z dnia 21 października 2005 r. III CK 161/05, nie publ. oraz z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1 - 2, poz. 2). Nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce, gdy sąd pierwszej instancji rozstrzygnął nie o tym, co było przedmiotem sprawy; zaniechał w ogóle zbadania materialnej podstawy żądania; pominął całkowicie merytoryczne zarzuty zgłoszone przez stronę; rozstrzygnął o żądaniu powoda na innej podstawie faktycznej niż zgłoszona w pozwie; nie uwzględnił (nie rozważył) wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych lub prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2012 r., III SZ 3/12, nie publ.).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy rozpoznał tak rozumianą istotę sporu między stronami, natomiast inną kwestią jest, czy uczynił to prawidłowo, a więc zgodnie z prawem procesowym i materialnym, czy należycie ustalił stan faktyczny i dokonał jego prawidłowej oceny materialnoprawnej. Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania prowadzącego do wydania zaskarżonego apelacją orzeczenia. Niewyjaśnienie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, niewłaściwa ocena dowodów lub ewentualna błędna subsumcja nie są równoznaczne z nierozpoznanie istoty sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483). Jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy dopatrzył się nierozpoznania istoty sprawy właśnie w zaniechaniu dokonania określonych ustaleń faktycznych i braku przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego, w tym w zaniechaniu dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego lub zlecenia biegłemu sporządzenia opinii uzupełniającej. W sytuacji, gdy przedmiotem oceny Sądu Rejonowego było żądanie powoda zgłoszone w pozwie, a oddalając powództwo we wskazanym zakresie, Sąd ten przyjął, że strona powodowa nie udowodniła faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenie i stanowisko swoje uzasadnił, przytaczając stosowne przepisy prawa materialnego i procesowego, odmienna ocena Sądu Okręgowego i podkreślenie przez ten Sąd konieczności uzupełnienia postępowania dowodowego nie uzasadniały uchylenia wyroku w tym zakresie. Skoro bowiem Sąd pierwszej instancji prowadził postępowanie dowodowe, to w przypadku uznania, że zebrany materiał dowodowy jest niewystarczający, powinnością Sądu Okręgowego wynikającą z przyjętego w polskim porządku prawnym modelu apelacji, było uzupełnienie tego postępowania w niezbędnym zakresie i wydanie orzeczenia merytorycznego (oddalającego apelację lub reformatoryjnego).

Z uwagi na ograniczony zakres kognicji Sądu Najwyższego w ramach rozpoznawania zażalenia na orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji uchylał się spod tej kontroli zarzut naruszenia art. 327¹ § 1 k.p.c. podniesiony w zażaleniu, tj. że w części uzasadnienia wyroku odnoszącej się do

niedostarczania mediów w postaci wody i c.o. Sąd Okręgowy nie dokonał oceny zgromadzonego materiału dowodowego i nie dokonał ustaleń w przedmiocie tego, czy media były rzeczywiście dostarczane pozwanemu. Odnosząc się do tak sformułowanego zarzutu, Sąd Najwyższy wkraczałby bowiem w kwestie dotyczące meritum sprawy, co nie jest objęte jego kognicją w ramach rozpoznawania zażalenia wniesionego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1, 398²¹ i 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.